Financijski izvještaji poljoprivrednog gospodarstva

Jovišić, Sarah

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj:
Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Agrobiotechical Sciences Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:151:484955

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek

Repository / Repozitorij:

Repository of the Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek - Repository of the Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek

zir.nsk.hr

Image not found or type unknown

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Sarah Jovišić

Prediplomski sveučilišni studij Poljoprivreda

Smjer Agroekonomika

Financijski izvještaji poljoprivrednog gospodarstva

Završni rad

Osijek, 2018.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Sarah Jovišić

Prediplomski sveučilišni studij Poljoprivreda

Smjer Agroekonomika

Financijski izvještaji poljoprivrednog gospodarstva

Završni rad

Povjerenstvo za ocjenu i obranu završnog rada:

1. Prof.dr.sc. Ljubica Ranogajec, mentor
2. Prof.dr.sc. Jadranka Deže, član
3. Dr.sc. Ana Crnčan, član

Osijek, 2018.

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek
Preddiplomski sveučilišni studij Agroekonomika

Završni rad

Sarah Jovišić

Analiza financijskih izvješća poljoprivrednog gospodarstva

Sažetak:
Analiza financijskih izvještaja predstavlja dio poslovne analize, provodi se sa svrhom upoznavanja ekonomske i financijske snage i mogućih perspektiva u položaju poduzeća. Temeljna financijska izvješća koja najčešće prethode analizi su bilanca i račun dobiti i gubitka, a rjeđe se analizira izvještaj o novčanom toku. Bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanom toku, izvještaj o promjeni glavnice i bilješke uz financijska izvješća predstavljaju temeljna financijska izvješća koja svaka tvrtka mora sastavljati. U ovom radu provedena je horizontalna i vertikalna analiza primitaka i izdataka i utvrđeno je znatno smanjenje dohotka za 75%, odnosno za 177.960,54 kn u 2017. godini u odnosu na prethodne, što utvrđuje da poljoprivredno gospodarstvo posluje u gubitku. U ostalim godinama primijećene su tendencije slabih oscilacija primitaka i izdataka.

Ključne riječi: financijski izvještaji, financijska analiza, obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo

24 stranica, 9 tablica, 7 slika, 2 grafikona, 8 literaturnih navoda

Završni rad je pohranjen: u Knjižnici Fakulteta agrobiotehničkih znanosti Osijek i u digitalnom repozitoriju završnih i diplomskih radova Fakulteta agrobiotehničkih znanosti Osijek.

BASIC DOCUMENTATION CARD

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Agricultural Biotechnology Sciences Osijek
Undergraduate University Study Agroeconomics

BSc Thesis

Sarah Jovišić

An agricultural company's financial statements analysis

Summary:
The analysis of the financial statements is part of the business analysis, carried out with the purpose of familiarizing the economic and financial strength and possible prospects in the company's position. The underlying financial statements that most often precede the analysis are the balance sheet, and the profit and loss account, while the cash flow statement is not often analyzed. The balance sheet, income statement, cash flow statement, statement of changes in principal and notes to financial statements are the underlying financial statements that each company must compile. In this paper, a horizontal and vertical analysis of the book of receipts and expenditures was carried out and a substantial reduction in the income was found for 75%%, i.e. for 177.960,54 kn in the year 2017, which determines that the family farm is operating at a loss. In other years, tendencies of weak oscillations of receipts and expenditures were observed.

Keywords: financial statements, financial analysis, family farm

Pages: 24, Tables: 9, Figures: 7,Charts: 2, References: 8

BSc Thesis is archived in Library of Faculty of Agricultural Biotechnology Sciences Osijek and in digital repository of Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek

SADRŽAJ

1. UVOD 1
2. MATERIJAL I METODE 2
3. REZULTATI I RASPRAVA 3
3.1. Temeljna financijska izvješća 3
3.2. Analiza financijskih izvješća 14
3.2.1. Horizontalna analiza 15
3.2.2. Vertikalna analiza 18
4. ZAKLJUČAK 22
5. POPIS LITERATURE 23

1. UVOD

Riječ analiza potječe od grčke riječi *analysis* što znači rastavljanje, raščlanjivanje neke cjeline na njezine sastavne dijelove, dok se ne dođe do njezinih elemenata koji su dalje ne djeljivi. Analiza financijskih izvješća najvažniji je dio cjelokupne analize poslovanja društva.

U vrijeme donošenja godišnjih temeljnih financijskih izvješća često se govori da se iz njih ne mogu ocijeniti bonitet društva i da izvješća služe samo za zadovoljavanje zakonskih uvjeta. Međutim, na temelju dobre analize može se donijeti dobar sud o bonitetu promatranog društva.

Analiza omogućava odgovor na pitanje kako je određeno poduzeće poslovalo u prethodnom razdoblju i kako poboljšati rezultat u narednom razdoblju. Ova analiza preduvjet je racionalnog upravljanja poslovanjem i razvojem društva. Društva se osnivaju radi postizanja što veće dobiti. Maksimalizacija dobiti predstavlja težnju postizanju što većih prihoda i što manjih rashoda.

Iskazana dobit u financijskim izvješćima može znatno odstupati od stvarnog stanja što je uvjetovano načinima obračuna, odnosno prikazanim izvješćima mogu biti skriveni veći gubitci ili dobitci. O realnosti iskazanih podataka u financijskim izvješćima daju mišljenje ovlašteni revizori. Što je financijski rezultat realnije utvrđen, biti će bolje i kvalitetnije odluke koje se na temelju istog donose.

Stoga je nužno primijeniti takav način utvrđivanja svakog dijela prihoda i svakog elementa rashoda koji će dati maksimalno točan obračun, odnosno maksimalno moguć realan financijski rezultat.

Cilj ovoga rada je provesti analizu ukupnih primitaka i izdataka obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva za razdoblje od 2013. do 2017. godine.

2. MATERIJAL I METODE

Pri izradi rada korištene su metode analize, sinteze, deskripcije i komparacije. U radu je provedena horizontalna i vertikalna analiza financijskih izvješća obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva. Informacije su korištene iz pregleda poslovnih primitaka i izdataka od samostalne djelatnosti ostvarenih u 2013. – 2017. godine, a podaci su dobiveni u poduzeću koje ne želi objavu imena uz dogovor s glavnim knjigovođom.

Pri pisanju rada korištena je literatura iz područja knjigovodstva i računovodstva, relevantne Internet stranice te poslovni rječnik i ekonomski leksikon za bolje predočenje pojmova.

3. REZULTATI I RASPRAVA

U ovom radu se nalazi pregled poslovnih primitaka i izdataka od samostalne djelatnosti ostvarenih u 2013. te sve do 2017. godine. Naime, pošto su podaci uzeti od obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva, nije moguće prikazati analizu bilance i računa dobiti i gubitka. Poduzeće naime sadrži samo novčani tok, ali naravno u skraćenom obliku sa primicima i izdacima, a to ujedno znači da se poslovne promjene knjiže po načelu jednostavnog knjigovodstva.

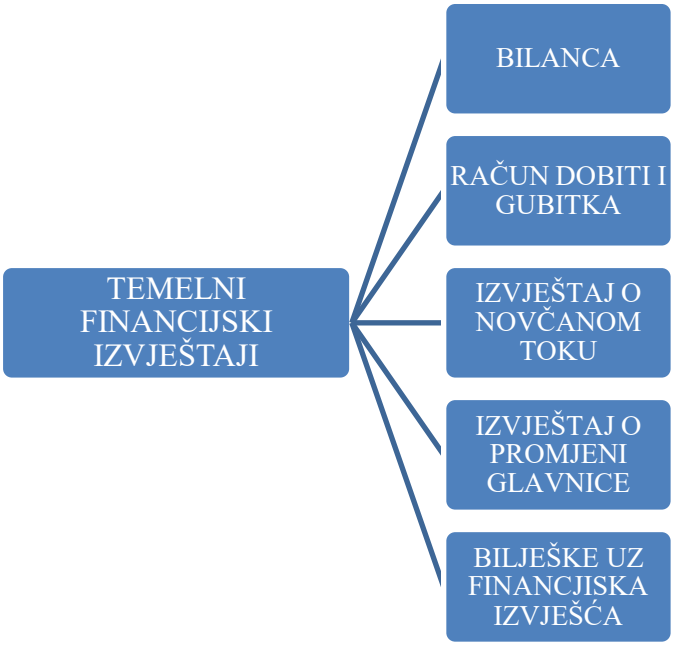
Ukratko, kao primjer provođenja analize financijskih izvješća korišteni su podaci dobiveni 2013.do 2017. godine koji se odnose na obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo koje se bavi proizvodnjom poljoprivrednih proizvoda, točnije proizvodnjom šampinjona i osnovano je 2013. godine i sa istom godinom početka rada. Uspoređene godine su:

- 2013. i 2014.
- 2014. i 2015.
- 2015. i 2016.
- 2016. i 2017.

3.1. Temeljna financijska izvješća

Financijski izvještaji ogledalo su poslovanja svakog poslovnog subjekta i nezamjenjiv su alat bez kojeg današnji ekonomsko-politički sustav ne bi bio ostvariv. Analizom financijskih izvještaja možemo saznati puno toga o pojedinom poslovnom subjektu iako moramo biti svjesni činjenice da puno značajnih informacija može ostati prikriveno ili teško prepoznatljivo i u najdetaljnijim financijskim izvještajima. Prema L.Žager i sur., (2008.) pod temeljnim financijskim izvještajima podrazumijeva se:

- Bilanca,
- Račun dobiti i gubitka,
- Izvještaj o zadržanim dobicima,
- Izvještaj o novčanom tijeku,
- Bilješke uz financijske izvještaje.

Slika 1. Temeljni financijski izvještaji

Izvor: Žager i Žager, 2008.

Prema Safret (2007.) u knjigovodstvenom smislu bilanca je na određeni nadnevak sustavni pregled stanja imovine, kapitala i obveza u kojem iskazana imovina ima pokriće. Riječ bilanca dolazi od latinske riječi *bi-lanx*, što znači dvije zdjelice. One su simbol vage, a potom vaga je simbol ravnoteže. U knjigovodstvenom smislu bilanca predstavlja ravnotežu između vrijednosti imovine (aktive) i vrijednosti kapitala i obveze (pasive).

Prema tome, bilanca se sastoji od dva dijela: aktive i pasive. Vrijednost aktive mora biti uvijek jednaka vrijednosti pasive, zato u bilanci između aktive i pasive prevladava ravnoteža. Bilanca se sastavlja na propisanoj tiskanici u obliku jednostranog pregleda u kojemu aktiva prethodi pasivi. Može imati i dvostrani pregled u kojemu lijeva strana pokazuje aktivu, a desna pasivu. Shema bilance sadrži pozicije kao i redoslijed unošenja knjigovodstvenih podataka po skupinama imovine, iliti kapitala i obveza. Svaka skupina se dijeli na bilančne stavke ili bilančne pozicije, zato je i svaki redak u bilanci bilančna pozicija ili bilančna stavka.

Slika 2. Bilanca poduzeća

Izvor: Autor

Bilanca poduzeća je jedan od osnovnih financijskih izvještaja koja govori o stanju imovine i njezinih izvora u razdoblju od jedne godine. Taj izvještaj prikazuje sustavni pregled imovine, kapitala i obveza na određeni datum (najčešće 31. 12). Bilanca je dvostrani računovodstveni iskaz koji ima uravnoteženu desnu i lijevu stranu. Sastoji se od dva sastavna dijela, aktive i pasive. Računovodstvenim jezikom imovina se naziva aktiva, a izvori imovine nazivaju se jednim imenom pasiva.

Bilancom stanja utvrđuje se cjelokupna aktiva (imovina) i cjelokupna pasiva (izvori financiranja). Pruža korisnicima informacije o tome što poduzeće ima na određeni dan (aktiva), što poduzeće duguje i što mu ostaje kad se od imovine oduzme obveza (pasiva). Bilanca je podloga za financijsku analizu, analizu zaduženosti, profitabilnosti, likvidnosti i aktivnosti. Kao najvažniji financijski izvještaj predmet je revizije. Izrada bilance stanja neodvojiva je od izrade bilance uspjeha, odnosno računa dobiti i gubitka.

Aktiva je dio bilance poduzeća koja obuhvaća: potraživanja za upisani, a neuplaćeni kapital; dugotrajna nematerijalna imovina koju čine izdaci za razvoj, koncesije, patenti licencije, robne i uslužne marke, goodwill; dugotrajna materijalna imovina koju čine zemljišta, građevinski objekti, postrojenja i oprema, alati, pogonski inventar i transportna imovina, te biološka imovina; dugotrajna financijska imovina koju čine ulaganja u vrijednosne papire, udjeli (dionice), dani zajmovi, depoziti i sudjelujući interesi, dugotrajna potraživanja; odgođena porezna imovina; te kratkotrajna imovina.

Tablica 1. Temeljne bilančne pozicije

A K T I V A	A) potraživanja za upisani a neuplaćeni kapital
	B) dugotrajna imovina
	1. nematerijalna imovina
	2. materijalna imovina
	3. dugotrajna financijska imovina
	4. potraživanja
	5. odgođena porezna imovina
	C) kratkotrajna imovina
	1. zalihe
	2. potraživanja
	3. financijska imovina
	4.novac u banci i blagajni
	D) plaćeni troškovi budućeg razdoblja
	E) ukupna aktiva
	F) izvanbilačni zapisi
P A S I V A	A) kapital i rezerve
	1. temeljni upisani kapital
	2. kapitalne rezerve
	3. rezerve iz dobiti
	4. revalorizacijske rezerve
	5. zadržana dobit ili preneseni gubitak
	6. dobit ili gubitak poslovne godine
	B) rezerviranja
	C) dugoročne obveze
	D) kratkoročne obveze
	E) odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja
	F) ukupna pasiva
	G) izvanbilančni zapisi

Izvor: Autora prema Safret, 2007.

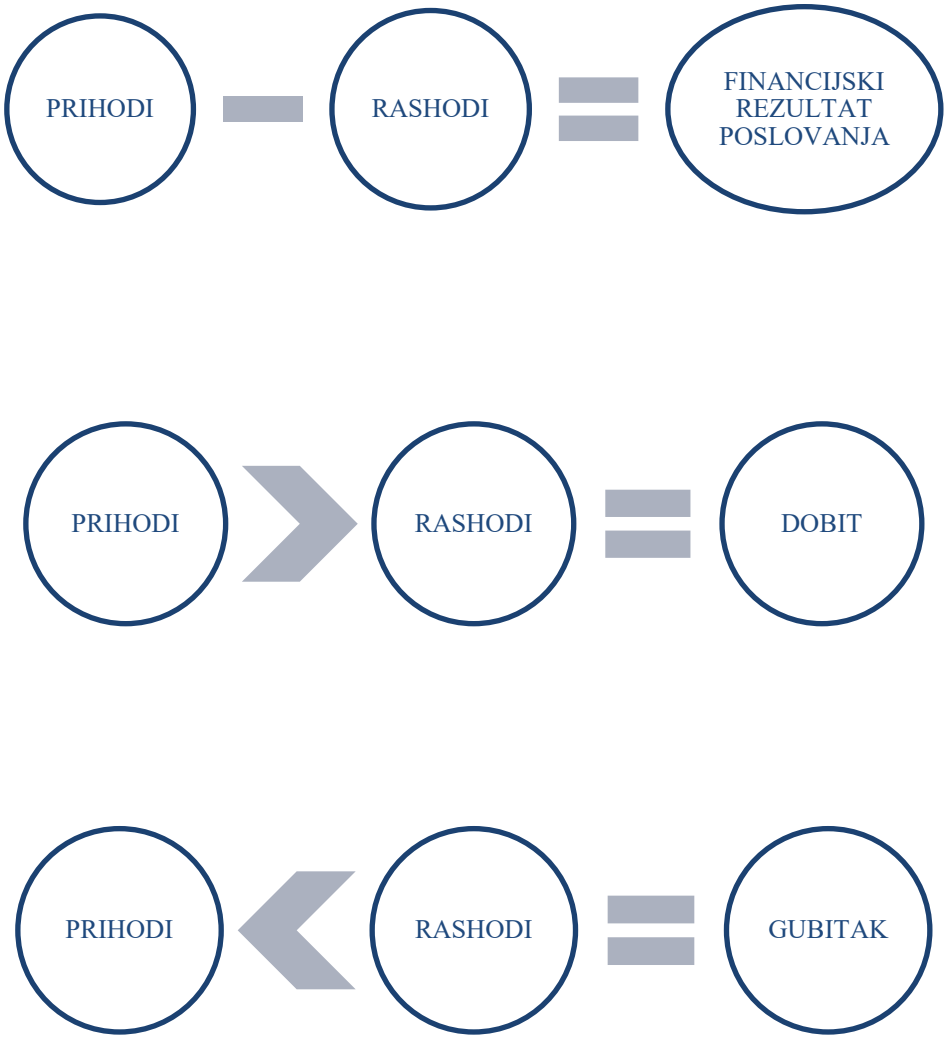
Pasiva je dio bilance poduzeća koji obuhvaća: kapital i rezerve; temeljni (upisani) kapital; Kapitalne rezerve; rezerve iz dobiti koje čine zakonske rezerve, rezerve za vlastite dionice, vlastite dionice i udjeli te statutarne rezerve. U nju također spadaju revalorizacijske rezerve; zadržana dobit tj. dobit prethodnih razdoblja; preneseni gubitak tj. gubitak prethodnih godina; dobit poslovne godine; gubitak poslovne godine; dugoročne obveze koje čine obveze prema povezanim poduzetnicima, obveze za zajmove, depozite, obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama, obveze za predujmove, obveze prema dobavljačima i obveze po vrijednosnim papirima.

Prema Skendrović i Javorović (2016.) račun dobiti i gubitka je izvještaj koji korisnicima informacija osigurava informacije o uspjehu poduzeća, odnosno to je kumulativni prikaz prihoda, rashoda i financijskog rezultata poslovanja za određeno obračunsko razdoblje.

Dok su glavni dijelovi bilance imovina, obveze i kapital, osnovni dijelovi računa dobiti i gubitka su prihodi, rashodi i rezultat poslovanja ostvaren u određenom razdoblju. U usporedbi s bilancom koja daje prikaz financijskog položaja poduzeća u jednom trenutku, račun dobiti i gubitka iskazuje uspješnost poslovanja tijekom određenog razdoblja, što je ujedno inače godinu dana.

Prema Međunarodnim računovodstvenim standardima (MSI) prihodi i rashodi se definiraju i sagledaju kroz utjecaj na povećanje ili smanjenje ekonomskih koristi. Prihodi označavaju svako povećanje ekonomske koristi tijekom određenog razdoblja u obliku priljeva ili povećanja sredstva ili smanjenje obveza što ujedno i povećava glavnicu (kapital). Rashodi su svako smanjenje ekonomske koristi tijekom obračunskog razdoblja u obliku odljeva ili iscrpljenja sredstva iliti povećanja obveza.

Promjene u kapitalu se prikazuju putem razlike između prihoda i rashoda, odnosno rezultata poslovanja. Ako su prihodi veći od rashoda, tvrtka je ostvarila pozitivan financijski rezultat iliti dobit, što znači da je vrijednost neto imovine postala veća naspram početnog razdoblja. Ako su rashodi veći od prihoda, to ukazuje da poduzeće ima negativan financijski rezultat poslovanja iliti gubitak, a to ujedno znači da je vrijednost neto imovine na kraju razdoblja manja.

Slika 3. Odnos prihoda i rashoda

Izvor: Autor

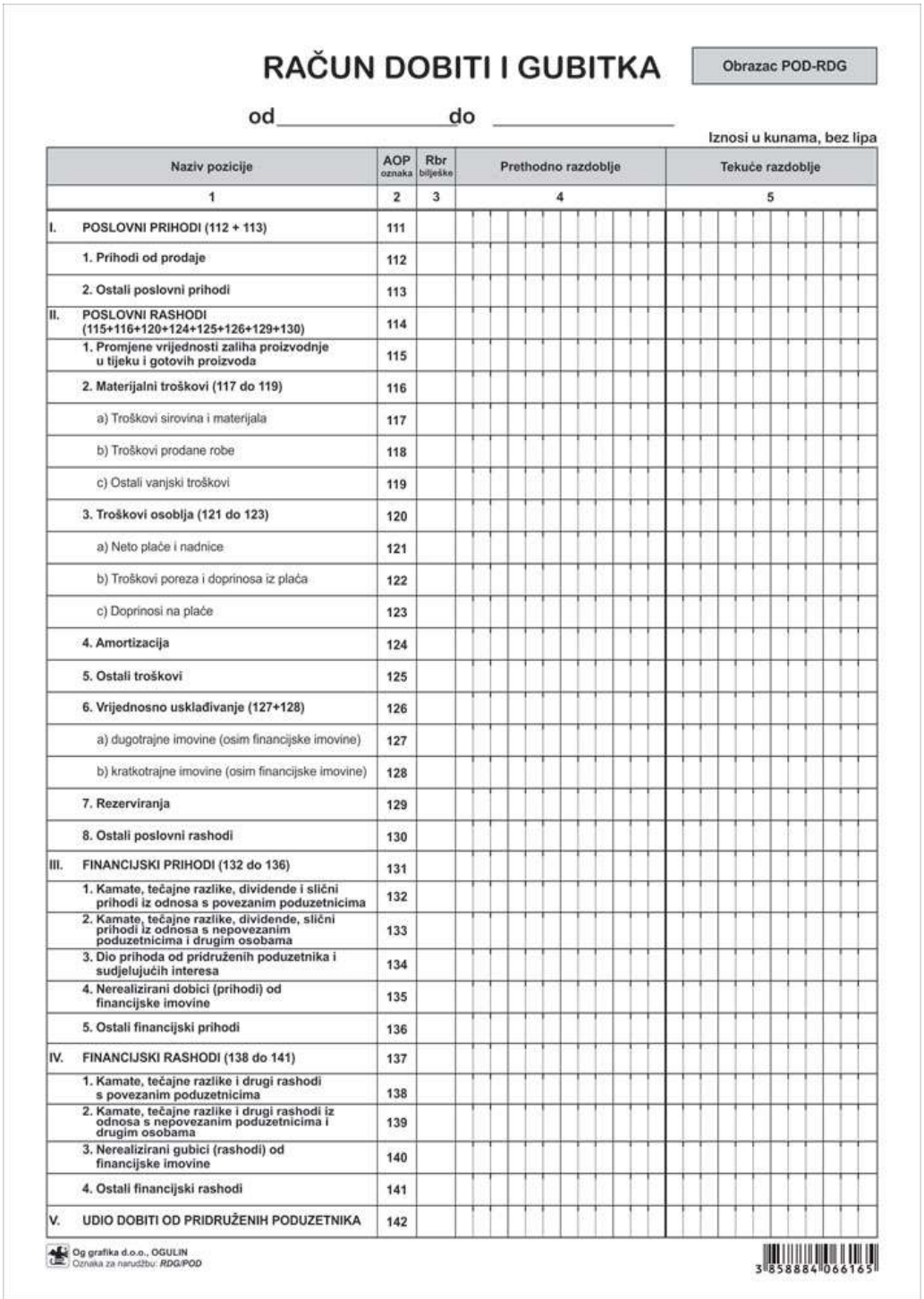
Prihodi predstavljaju povećanje ekonomske koristi tijekom obračunskog razdoblja u obliku priljeva ili povećanja sredstava ili smanjenja obveza, što ima za posljedicu povećanje glavnice, dok rashod predstavlja smanjenje ekonomske koristi kroz obračunsko razdoblje u obliku odljeva ili iscrpljenja sredstava, što ima za posljedicu smanjenje glavnice.

Prihodi predstavljaju prodajne vrijednosti poslovnih učinaka kao i svi drugi oblici dobivenih naknada te drugi oblici povećanja imovine ili smanjenja obveza koji kao krajnji efekt imaju povećanje zarade. Dijele se na redovne i izvanredne. Rashodi nastaju kao posljedica trošenja, odnosno smanjenja imovine ili povećanja obveza. Oni utječu na smanjenje glavnice ili kapitala poduzeća. U vrijednost rashoda uključuje se vrijednost utroška potrebnog za

stvaranje poslovnih učinaka. Najznačajniji dio prihoda i rashoda vezan je uz realizaciju, odnosno uz prodaju gotovih proizvoda. Pri tome, vrijednost prihoda čini prodajna vrijednost (bez PDV-a), a vrijednost rashoda troškovi nastali prilikom stjecanja te imovine.

Rashodi se priznaju u računu dobiti i gubitka na temelju izravnog sučeljavanja između nastalih rashoda i ostvarenih prihoda. Dakle, prihodima se suprotstavljaju rashodi za koje se smatra da su ostvareni u svezi ostvarivanja prihoda.

Shema računa dobiti i gubitka može biti propisana Zakonom ili predložena od strane strukovne organizacije. Također, može se prikazati u obliku jednostranog ili dvostranog računa. No, zbog veće iskazne moći obično se koristi jednostrani račun. Takav stupnjevit oblik omogućuje segmentiranje prihoda i rashoda. Tako se dobit, odnosno gubitak može iskazati kao dobit od redovnog poslovanja, dobit od financiranja te dobit od izvanrednih aktivnosti.

RAČUN DOBITI I GUBITKA

Obrazac POD-RDG

od _____ do _____

Iznosi u kunama, bez lipa

Naziv pozicije	AOP oznaka	Rbr bilješke	Prethodno razdoblje	Tekuće razdoblje
1	2	3	4	5
I. POSLOVNI PRIHODI (112 + 113)	111			
1. Prihodi od prodaje	112			
2. Ostali poslovni prihodi	113			
II. POSLOVNI RASHODI (115+116+120+124+125+126+129+130)	114			
1. Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	115			
2. Materijalni troškovi (117 do 119)	116			
a) Troškovi sirovina i materijala	117			
b) Troškovi prodane robe	118			
c) Ostali vanjski troškovi	119			
3. Troškovi osoblja (121 do 123)	120			
a) Neto plaće i nadnice	121			
b) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	122			
c) Doprinosi na plaće	123			
4. Amortizacija	124			
5. Ostali troškovi	125			
6. Vrijednosno usklađivanje (127+128)	126			
a) dugotrajne imovine (osim financijske imovine)	127			
b) kratkotrajne imovine (osim financijske imovine)	128			
7. Rezerviranja	129			
8. Ostali poslovni rashodi	130			
III. FINANCIJSKI PRIHODI (132 do 136)	131			
1. Kamate, tečajne razlike, dividende i slični prihodi iz odnosa s povezanim poduzetnicima	132			
2. Kamate, tečajne razlike, dividende, slični prihodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama	133			
3. Dio prihoda od pridruženih poduzetnika i sudjelujućih interesa	134			
4. Nerealizirani dobici (prihodi) od financijske imovine	135			
5. Ostali financijski prihodi	136			
IV. FINANCIJSKI RASHODI (138 do 141)	137			
1. Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi s povezanim poduzetnicima	138			
2. Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama	139			
3. Nerealizirani gubici (rashodi) od financijske imovine	140			
4. Ostali financijski rashodi	141			
V. UDIO DOBITI OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA	142			

Og grafika d.o.o., OGULIN
Oznaka za narudžbu: RDG/POD

3 858884 066165

Slika 4. Račun dobiti i gubitka

Izvor: https://www.eurocom.hr/racun-dobiti-i-gubitka-rdg-pod-p100-p18462

Po Ekonomskom leksikonu, izvještaj o zadržanoj glavnici ili izvještaj o promjenama kapitala je temeljni financijski izvještaj poduzeća kojim se iskazuju promjene u kapitalu tj. u vlasničkoj glavnici. Promjene mogu proizići iz poslovanja, s tim da dobit uvećava kapital, a gubitak ga smanjuje. Nadalje, kapital se može uvećati dodatnim uplatama vlasnika

(dokapitalizacija) a nasuprot tomu, može se smanjiti izglasavanjem dividendi, tj. raspodjelom kapitala vlasnicima. Osim ovih temeljnih promjena, na promjenu kapitala mogu utjecati i promjene računovodstvenih politika, ispravljanje pogrešaka i slični utjecaji.

Izvještaj se ponekad prikazuje u skraćenoj formi, a ostale informacije o promjenama na glavnici prikazuju se u bilješkama uz financijske izvještaje. Uz to je jedino važno da sve informacije budu prezentirane i dostupne korisnicima. Izvještaj o zadržanoj glavnici je povezan s bilancom i računom dobiti i gubitka.

ZADRŽANA DOBIT NA POČETKU RAZDOBLJA
+ NETO DOBIT TEKUĆEG RAZDOBLJA
= UKUPAN IZNOS SREDSTAVA ZA RASPODJELU
- DIVIDENDE
= ZADRŽANA DOBIT NA KRAJU RAZDOBLJA

Slika 5. Izvještaj o zadržanoj dobiti

Izvor: Žager i Žager, 2008.

Izvještaj o novčanom tijeku je sastavni dio temeljnih financijskih izvješća koji prikazuje izvore nabave i način uporabe novca. Novac je vrlo važna ekonomska kategorija i naravno važan čimbenik u poslovanju poduzeća. Za novac se nabavljaju strojevi i sirovine, te se i podmiruju obveze.

Upravo zbog toga vlasnike poduzeća i ostali korisnici imaju interes odakle dolazi novac u tvrtku i u koje svrhe se troši. Zato je potrebno sastavljati izvještaj koji govori o izvorima i upotrebi novca i to omogućuje utvrđivanje viška ili manjka raspoloživih novčanih sredstava.

Novac je sastavni dio poduzeća i raščlanjivanjem potrebnih dijelova imovine i izvora imovine dolazi se do osnovnih parametra o kojima zavisi iznos novca i promjene novca. Povećanje (primitak) novca nastaje na osnovi povećanja obveza i povećanja kapitala, te smanjenja ostale nenovčane imovine, a izdaci se mogu sastaviti na suprotan način.

Prema Grgić i sur. (2015.) da bi se moglo doći do informacije koliko je poduzeće sposobno stvarati novac iz redovnih aktivnosti i da li je to dovoljno za obavljanje normalnih aktivnosti, primici i izdaci novca razvrstavaju se u tri vrste aktivnosti i to poslovne, investicijske i financijske (Tablica 1.).

Tablica 2. Nastanak primitaka i izdataka novca

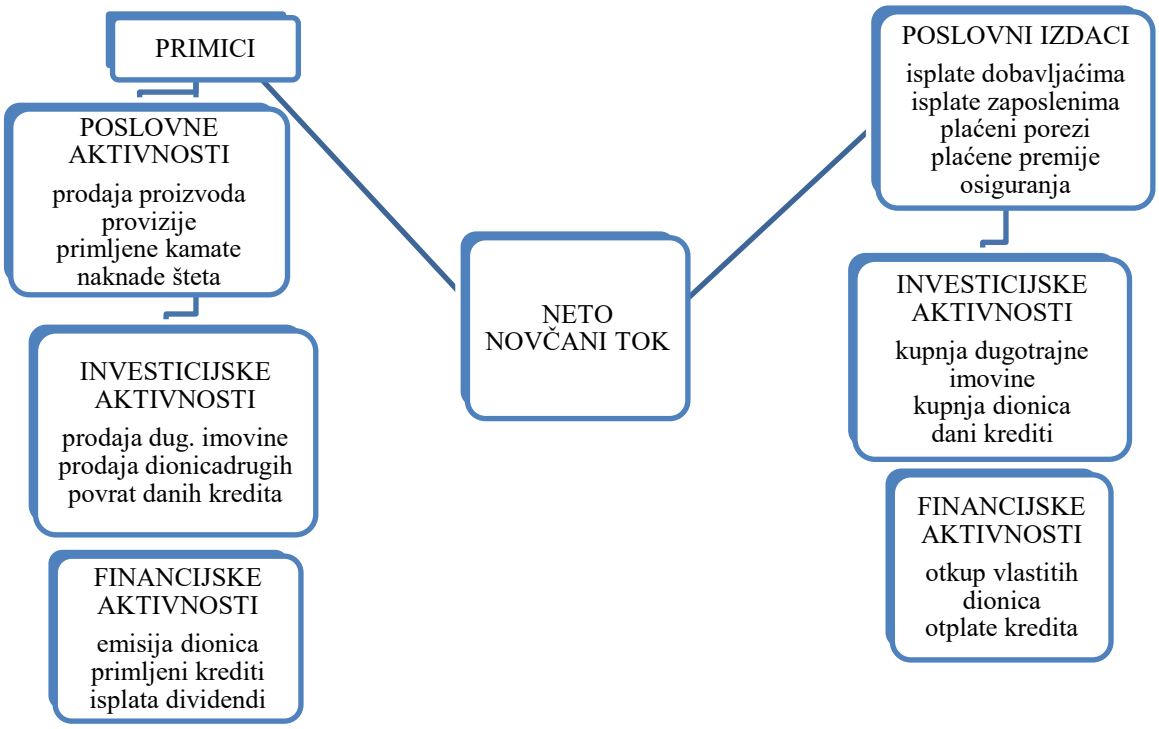
PRIMICI NOVCA	IZDACI NOVCA
povećanje obveza	smanjenje obveza
povećanje kapitala	smanjenje kapitala
smanjenje nenovčane imovine	povećanje nenovčane imovine

- **Izvor:** Grgić i sur. 2015.

Izvještaj o novčanom toku može biti sastavljen na osnovi:

- direktne metode ili
- indirektne metode

Kod direktne metode iskazuju se ukupni primici i ukupni izdaci novca razvrstani po osnovnim aktivnostima, a u slučaju indirektne metode poslovne aktivnosti se ne iskazuju kao bruto primici i bruto izdaci novca, nego se neto dobit ili gubitak usklađuje za učinke transakcije nenovčane prirode. Najčešće korištena metoda je direktna metoda, zbog vrlo dobre razumljivosti, te se sva današnja rješenja zalažu za primjenu te metode.

Slika 6. Shema novčanog toka

Izvor: Žager i Žager, 2008

Prema Skendrović i Javorović (2016.) bilješke uz financijske izvještaje pružaju dodatne informacije i objašnjenja nekih ili svih pozicija u bilanci, računu dobiti i gubitka i novčanog tijeka.

U njima trebaju biti prikazane metode procjene bilančnih pozicija, odstupanja od postavljenih metoda s razlogom odstupanja i kvantifikacijom učinaka tog odstupanja. U bilješkama uz financijska izvješća se ujedno može i prikazati pregled obaveza s rokom dospijeća duljim od pet godina, prosječan broj zaposlenih broj i nominalna vrijednost dionica po vrstama i druge razne informacije. Jednostavno rečeno, bilješke moraju sadržavati sve one informacije koje se ne vide iz temeljnih financijskih izvješća, a vrlo važne su za njihovo shvaćanje, razumijevanje i ocjenu sveukupnog poslovanja. Sastavljanje i prezentiranje tih bilježaka pridonosi kvaliteti i uporabljivosti računovodstvenih podataka i informacija.

Korisnici računovodstvenih podataka mogu biti interni i eksterni korisnici.. Pod internim korisnicima odnosi se zapravo na različite razine menadžmenta. Informacije koje zahtijevaju interni korisnici zapravo zavise od specifikacije djelatnosti svakog poslovnog subjekta, položaja i ujedno odgovornosti svakog pojedinog menadžera i zbog toga se ne propisuju zakonskim propisima. Kod eksternih korisnika najznačajniji su potencijalni investitori i kreditori, te državne institucije iz razloga što zahtijevaju potpuno drukčije informacije. Eksterna izvještavanja su propisana po pravilima, odnosno normama po kojima se izvještaji moraju sastavljati.

U nastavku je naveden primjer sadržaja bilješki uz financijske izvještaje:

Bilješka 1. Dugotrajna imovina

- nematerijalna imovina se mjeri metodom troška i prikazuje po troškovima nabave umanjene za ispravak vrijednosti, odnosno obračunanu amortizaciju za vrijeme korištenja linearnom metodom.

- materijalna imovina iskazuje se po troškovima ulaganja koji sadrže kupovnu vrijednost i ovisne troškove, za vrijeme korisnog vijeka obračunava se amortizacija primjenom vremenske (linearne) metode.

Bilješka 2. Kratkotrajna imovina

- za obračun utroška zaliha primjenjuje se metoda prosječnih ponderiranih cijena koja se izračunava dijeljenjem vrijednosti s količinom zaliha .

- otpis potraživanja provodi se u trenutke saznanja o nemogućnosti naplate od kupaca i bilježi se prema odluci na rashode razdoblja.

Bilješka 3. Kapital

- temeljni kapital je naplaćen u novcu, a tijekom razdoblja je povećana njegova vrijednost dokapitalizacijom.

- neto dobit ostvarena u tekućoj godini povećala je vrijednost kapitala.

- odlukama vlasnika o rasporedu dobiti iz prethodnih godina povećana je zadržana dobit u trgovačkom društvu.

Bilješka 4. Obveze

- obveze trgovačkog društva se podmiruju prema rokovima dospijeća.

-.kratkoročne obveze s danom izrade financijskih izvješća su plaćene u ugovorenim rokovima dospijeća u sljedećem razdoblju.

Bilješka 5. Prihodi

- poslovni prihodi su priznati prema izdanim računima za prodanu robu po tržišnim cijenama.

- za prodanu robu koja je isporučena, a za koju je procijenjena nesigurnost naplate evidentirano je odgođeno priznavanje prihoda.

Bilješka 6. Rashodi

- poslovni rashodi su iskazani po troškovima nabave prodane robe kao i ukupni troškovi poslovanja koji su nastali u poslovnom razdoblju radi ostvarenja prihoda na tržištu.

- prihodi od kamata su nastali obračunom zateznih kamata na potraživanja od kupaca koji nisu dug platili prema roku dospijeća.

Bilješka 7. Financijski rezultat

- dobit je utvrđena kao razlika prihoda i rashoda obračunskog razdoblja.

3.2. Analiza financijskih izvješća

Prema Ranogajec (2009.) postupak analize se temelji na skupini pitanja na koja se odgovor može dobiti primjenom odgovarajućih metoda. Financijska se analiza temelji na korištenju računovodstvenih informacija i primjeni slijedećih metoda:

- metoda uspoređivanja,
- procjenjivanja i
- analize trenda.

Svaka od navedenih metoda obuhvaća više različitih opcija. Njih treba birati ovisno o postupku odlučivanja kako bi se najbolje koristile računovodstvene informacije, a ovisno o pitanjima na koja treba dati odgovor. Analiza financijskih izvještaja je dio poslovne analize, provodi se sa svrhom upoznavanja ekonomske i financijske snage i mogućih perspektiva u položaju poduzeća. Svrha je financijske analize utvrđivanje i procjena:

a) Financijskog položaja poduzeća (bilanca)

- likvidnost

- solventnost

b) Poslovnog uspjeha poduzeća (RDG)

- ekonomičnost

- profitabilnost

Za analizu se uzimaju najčešće bilanca i račun dobiti i gubitka, ali isto tako moguće je uzeti i u obzir da se izvještaj o novčanom toku može analizirati. Tok novca smatra se najobjektivnijim pokazateljem poslovanja jer za razliku od bilance ili računa dobiti i gubitka, ovdje su moguća minimalna „namještanja“ rezultata.

Prema Ranogajec (2009.) tehnike financijske analize su slijedeće:

- vodoravna ili dinamička analiza (usporedni oblik izvješća, novčane i postotne promjene),
- okomita ili strukturna analiza (obični oblik izvješća, statička analiza).

3.2.1. Horizontalna analiza

Analize financijskih izvještaja najčešće se izrađuju kao usporedba brojčanih pokazatelja i izvještaja dobivenih na kraju poslovne godine. Time se omogućava usporedba tijekom određenog razdoblja. Takva analiza pokazuje promjene na pojedinim stavkama i naziva se horizontalnom analizom.

Najbolje je da se pozicije uspoređuju za veći broj godina zbog boljeg uočavanja tendencija i na temelju istih donositi kvalitetnije i bolje poslovne planove i odluke za buduće razdoblje poslovanja. Kako bi se došlo do određenog zaključka o dinamici promjena, vrlo je važno pratiti višegodišnje trendove. Rezultat koji je dobiven analizom dvaju razdoblja prikazuje sliku o pozitivnim kretanjima, ali ako se razmotri kroz duže razdoblje, ima mogućnosti da će rezultat dobiven analizom ukazivati na određene probleme.

Najveći problemi horizontalne analize jesu: inflacija, promjene obračunskog sustava kod izrade i predočenja izvješća, promjene u politici bilanciranja i sve ostale promjene koje izvješća čine neusporedivim. Kada se događaju takvi slučajevi onda se izvješća moraju uskladiti prije uspoređivanja. Ako nije moguće, treba uskladiti samo bitne stavke ili bitne pokazatelje te ih onda usporediti.

Za uspoređivanje promjena u pozicijama može se uzeti neka godina kao bazna, a ostale se onda uspoređuju s njom.

Tablica 3. Prikaz primitaka i dohotka/gubitka

Opis	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Primici	2.074.015,49	2.680.478,02	2.624.591,80	2.685.011,59	2.619.550,48
Dohodak	204.277,90	234.367,92	366.222,42	237.275,76	59.315,22

Izvor: autor

U tablici su prikazani iznosi ostvarenih primitaka i dohotka izraženi u novčanim jedinicama. Naravno, postoje tendencije oscilacije između svake godine.

Tablica 4. Rast primitaka u odnosu na dohodak/gubitak (bazni indeks)

Opis	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Primitci	100	129,24	126,54	129,45	126,30
Dohodak	100	114,72	179,27	116,15	29,03

Izvor: autor

U tablici 4 bazni indeks je uzet za 2013.g. Ovdje je napravljen izračun i prikazan je naravno u postotcima za bolji pregled na kretnje primitaka i dohotka. Formula po kojoj je izračunata glasi: Postotak=201x / 2013*100.

Tablica 5. Horizontalna (usporedna) analiza poduzeća 2013. i 2014.g.

			Povećanje (smanjenje)	
Opis stavke	2013.	2014.	Iznos	Indeks
Ukupni primici	2.074.015,49	2.680.478,02	606.462,53	29,24
Ukupni izdaci	1.869.737,59	2.446.110,10	576.372,51	30,82
Dohodak	204.277,90	234.367,92	30.090,02	14,72

Izvor: autor

Ukupni primitci su se povećali za 29,24%, izdaci su također povećani za iznos od 30,82%, i dohodak se povećao za 14,72%.

Tablica 6. Horizontalna (usporedna) analiza poduzeća 2014. i 2015.g.

			Povećanje (smanjenje)	
Opis stavke	2014.	2015.	Iznos	Indeks
Ukupni primici	2.680.478,02	2.624.591,80	-55.886,22	-2,08
Ukupni izdaci	2.446.110,10	2.258.369,38	-187.740,72	-7,67
Dohodak	234.367,92	366.222,42	131.854,50	56,25

Izvor: autor

Ukupni primitci su umanjeni za 2,08%, a izdatci su isto umanjeni za 7,67%, no dohodak je izuzetno se povećao u odnosu na 2014. godinu i to znatnih 56,25%. Uočene su zasada znatne tendencije oscilacija kod dohodka, a kretanje primitaka i izdataka je u manjim brojevima.

Tablica 7. Horizontalna (usporedna) analiza poduzeća 2015. i 2016. g.

			Povećanje (smanjenje)	
Opis stavke	2015.	2016.	Iznos	Indeks
Ukupni primici	2.624.591,80	2.685.011,59	60.419,79	2,30
Ukupni izdaci	2.258.369,38	2.447.735,83	189.366,45	8,38
Dohodak	366.222,42	237.275,76	-128.946,66	-35,20

Izvor: autor

Cjelokupni primitci su povećani za 2,30%, a izdatci također uvećani za 8,38%, no opet je vidljivo da je kod dohotka najveća promjena. Dohodak je naime umanjen za 35,20% za razliku od 2015. godine.

Tablica 8. Horizontalna (usporedna) analiza poduzeća 2016. i 2017.g.

			Povećanje (smanjenje)	
Opis stavke	2016.	2017.	Iznos	Indeks
Ukupni primici	2.685.011,59	2.619.550,48	-65.461,11	-2,43
Ukupni izdaci	2.447.735,83	2.560.235,26	112.499,43	4,59
Dohodak	237.275,76	59.315,22	-177.960,54	-75

Izvor: Autor

Primitci su umanjeni za 2,43%, a izdatci su porasli za 4,59%. Dohodak je umanjen za znatnih 75% naspram 2016. godine.

3.2.2. Vertikalna analiza

Vertikalnom analizom se najčešće uspoređuju financijski podaci u jednoj godini. Za to su potrebne podloge koje omogućuju uvid u strukturu financijskih izvještaja. Uobičajeno se kod bilance aktiva i pasiva izjednačavaju sa 100, što znači da se pojedine pozicije bilance izračunavaju kao postotak od ukupne aktive ili pasive. Prikazuje se postotni udjel svake stavke financijskog izvještaja u odnosu na odgovarajući zbroj. Kod izvještaja o dobiti neto prodaja se izjednačava sa 100, što znači da se pojedine pozicije izvještaja o dobiti izračunavaju kao postotak od neto prodaje.

U vertikalnoj analizi, pojedine pozicije financijskih izvještaja se uspoređuju u odnosu na stalnu bazu. U bilanci, baza usporedbe je vrijednost ukupne imovine (ukupne aktive), dok se u računu dobiti i gubitka kao najčešća baza usporedbe uzima vrijednost ukupnih prihoda. Sve ostale pozicije se prikazuju kao postotni udio te veličine.

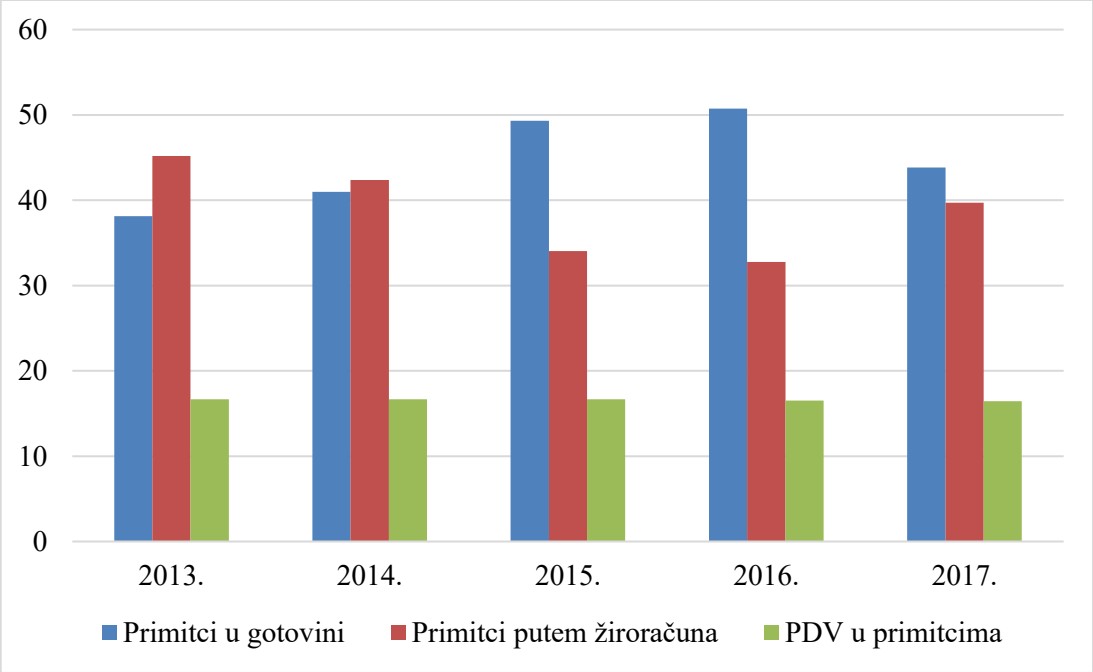
Vertikalnom analizom ulazi se u pitanje strukture poslovanja u jednom vremenskom trenutku, u usporedbi s horizontalnom analizom koja prati promjene financijskih pozicija kroz vrijeme. U skladu s time, financijski izvještaji koji prikazuju vertikalnu analizu se nazivaju strukturnim izvještajima.

Tablica 9. Vertikalna analiza poslovnih primitaka i izdataka od 2013. do 2017.g.

Opis	**2013.**	**2014.**	**2015.**	**2016.**	**2017.**	**Struktura u %**				
						2013.	**2014.**	**2015.**	**2016.**	**2017.**
Primitci u gotovini	791.086,75	1.098.090,40	1.293.796,70	1.362.154,00	1.148.502,50	38,14	40,97	49,30	50,73	43,84
Primitci putem žiroračuna	937.259,48	1.135.641,27	893.363,13	879.664,29	1.040.030,38	45,19	42,37	34,04	32,76	39,70
PDV u primitcima	345.669,26	446.746,35	437.431,97	443.193,30	431.017,60	16,67	16,67	16,67	16,51	16,45
Ukupni primitci	2.074.015,49	2.680.478,02	2.624.591,80	2.685.011,59	2.619.550,48	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Izdatci u gotovini	6.400,00	7.694,95	31.765,47	63.241,07	39.520,00	0,34	0,31	1,41	2,58	1,54
Izdaci putem žiroračuna	1.589.045,21	2.083.865,60	1.909.379,41	2.045.143,24	2.159.191,49	84,99	85,19	84,55	83,55	84,34
PDV u izdatcima	274.292,38	354.549,55	317.224,50	339.351,52	361.523,77	14,67	14,49	14,05	13,86	14,12
Ukupni izdatci	1.869.737,59	2.446.110,10	2.258.369,38	2.447.735,83	2.560.235,26	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Ostvareni dohodak	204.277,90	234.367,92	366.222,42	237.275,76	59.315,22					

Izvor: Autor

Podaci stavljeni u ovoj tablici su sada opširniji, naime, prikazane su sve vrste primitaka i izdataka u razdoblju od 2013. do 2017.godine. Uzeti su radi boljeg i detaljnijeg pregleda stanja poljoprivrednog gospodarstva.

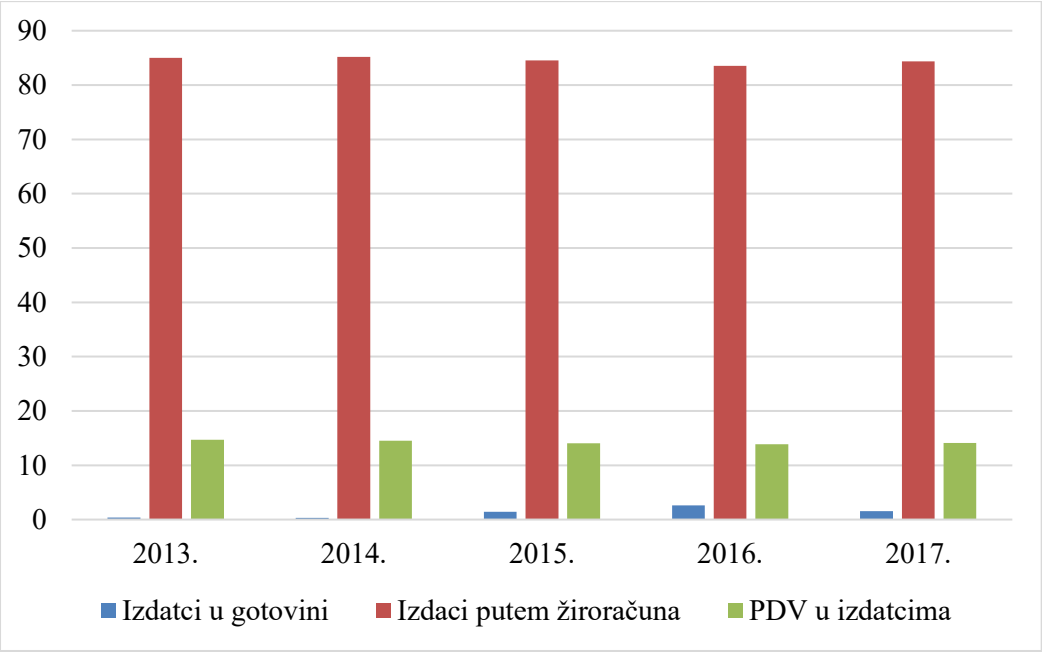

Grafikon 1. Struktura primitaka

Izvor: Autor

U grafikonu 1 je vidljivo da se PDV u primitcima kreće od 16,67% do 16,45%. Primitci u gotovini su se kretali pozitivno od početka razdoblja poslovanja i to sve do 50,73% u 2016.godini. No, zatim u 2017. godini može se primijetiti blagi pad na 43,84%, odnosno pad za 6,89%.

Primitci putem žiroračuna su najniže pali u 2016.godini na 32,76%, a u 2017. su se povećali na 39,70%. Zabilježen je blagi pad primitaka putem žiroračuna.

Grafikon 2. Struktura izdataka

Izvor: Autor

U grafikonu 1 je vidljivo da se PDV u izdacima kreće od 13-15%. Izdatci u gotovini su najviši u 2016.godini u iznosu od 2,58%, a najmanji su u 2015.g. u iznosu od 0,31%.

Izdatci putem žiroračuna se kreću u malim oscilacijama i konstantno se zadržavaju na 84% do 85%.

4. ZAKLJUČAK

Financijski izvještaji su važni izvora podataka o uspješnosti poslovanja poduzeća i oni predstavljaju jedne od glavnih alata kojima različiti korisnici mogu doći do potrebnih informacija za donošenje poslovnih odluka. Rezultati financijskih izvještaja omogućavaju menadžmentu da utvrdi razloge pozitivnog ili negativnog poslovanja i kretanja i da na temelju upravo tih rezultata donesu odluke koje će unaprijediti poslovanje poduzeća. Sa financijskim izvještajima moguće je odraditi usporedbu ostvarenih rezultata u odnosu na konkurenciju i postavljene ciljeve.

U ovome radu obavljena je analiza financijskih izvještaja za poljoprivredno gospodarstvo iz kategorije malih gospodarstava te se knjiženje obavlja prema jednostavnom knjigovodstvu. Poslovne knjige koje sastavljaju su knjiga primitaka i izdataka.

Temeljem načinjene horizontalne i vertikalne analize, utvrđeno je da je gospodarstvo je analiziranom petogodišnjem razdoblju poslovalo iznimno zadovoljavajuće sa minimalnim oscilacijama kod primitaka i izdataka. Analizom podataka iz 2016. i 2017. te njezinom usporedbom je primijećen pad dohotka od 75% u odnosu na 2016.godinu, koja je iznosila 35,20% manje. To je prvi zabilježeni pad dohotka u odnosu na ranije godine od 2013. do 2015. u kojemu je gospodarstvo imalo neznatne oscilacije.

5. POPIS LITERATURE

1. Grgić Z., Očić V., Šakić Bobić B. (2015.): Osnove računovodstva i financijska analiza poljoprivrednog gospodarstva. Sveučilište u Zagrebu Agronomski fakultet, str. 159
2. Ranogajec Lj. (2009.): Računovodstvo u poljoprivredi. Poljoprivredni fakultet u Osijeku, Osijek, str. 104
3. Skendrović Lj., Javorović M. (2016.): Osnove računovodstva. Zagreb, str. 435
4. Žager K., Žager L. (2008.): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia d.o.o.Zagreb, str. 271
5. Žager K., Dečman N. (2015.): Računovodstvo malih i srednjih poduzeća, Zagreb, str. 370
6. http://www.poslovni.hr/leksikon/analiza-financijskih-izvjestaja-62 (26.6.2018.)
7. Perčević H.: Financijski izvještaji i elementi financijskih izvještaja http://www.efzg.unizg.hr/UserDocsImages/RAC/hpercevic/racunovodstvo/Financijski%20izvje%C5%A1taji.pdf (26.6.2018.)
8. Hrvatski standard financijskog izvještavanja: Financijski izvještaji (NN 86/15) http://www.propisi.hr/print.php?id=13765 (4.7.2018.)
9. Markin A.: Kako analizirati financijske izvještaje? http://profitiraj.hr/kako-analizirati-financijske-izvjestaje/ (4.7.2018.)
10. Bergevin P.M., Miller L.K.: Financial Statement Analysis: The Research Process in a Business Library (Journal of Business & Finance Librarianship, Vol. 1(4) 1993.) str. 49-58 http://booksc.org/ireader/36801518 (4.7.2018.)
11. E.H. Feroz, S. Kim and R.L. Raab: Financial Statement Analysis: A Data Envelopment Analysis Approach (The Journal of the Operational Research Society, Vol. 54, No. 1 (Jan.,2003.), str. 48-58) http://booksc.org/ireader/22858718
12. Edward J. Sullivan: Teaching financial statement analysis: A cooperative learning approach, Journal of Accounting Education, Vol. 14, No 1, 1996. str. 107-111 http://booksc.org/ireader/16235275
13. https://www.eurocom.hr/racun-dobiti-i-gubitka-rdg-pod-p100-p18462 (11.9.2018.)